

Landelijk Reglement Arrestantenzorg Politie

=Voor politiecellen en ophoudkamers=

Verantwoordelijk voor de inhoud: Teamchefs Arrestantentaken (Expertgroep)

Status: definitief

Vastgesteld door H. Wierda

Versie 1 juli 2019

Inhoudsopgave

Inleiding	4
1. Definities	5
2. Verantwoordelijkheden	6
2.1 Verantwoordelijkheid voor de zorg en bejegening van ingeslotenen	6
2.2 Verantwoordelijkheid voor de inrichting van de politiecellencomplexen.....	6
2.3 Verantwoordelijkheden voor maatregelen m.b.t. Bedrijfshulpverlening	6
2.4 Verbod vuurwapen in politiecellencomplex	6
3. Insluiting	7
3.1 Insluiting algemeen	7
3.2 Insluitingsfouillering / Veiligheidsfouillering	7
3.3.1 Onderzoek aan het lichaam	8
3.3.2 Onderzoek in het lichaam	8
3.4 Inname kleding.....	8
3.5 Bewaring goederen.....	8
3.5.1 Verboden goederen in de cel.....	9
3.6 Informatie voorziening	9
3.7 Kennisgeving van insluiting van meerderjarigen aan derden	9
3.8 Bezoekers / Advocaat / Reclassering / Raad voor de Kinderbescherming	10
3.8.1 Bezoekers	10
3.8.2 Advocaat	10
3.8.3 Reclassering & Raad voor de Kinderbescherming	10
3.8.4 Mobiele communicatieapparatuur	10
3.9 Plaats van insluiting	10
3.9.1 Plaatsing in een cel of ophoudkamer	10
3.9.2 Plaatsing in de observatiecel	11
4. Verzorging	12
4.1 Lichamelijk welbevinden	12
4.1.1 Verstrekken en reinigen van slaapfurnituren	12
4.1.2 Voeding	12
4.1.3 Drinken.....	12
4.1.4 Douchen.....	12
4.1.5 Tandverzorging	12
4.1.7 Vrouwelijke hygiëne	13
4.2 Geestelijk welzijn	13
4.2.1 Roken.....	13
4.2.2 Reageren op verzoeken	13
4.2.3 Luchten	13
4.2.4 Lectuur	13
4.2.5 Geloofsovertuiging en levensbeschouwing	13
4.2.6 Brieven, cadeautjes, pakjes.....	13
4.2.7 Telefoneren.....	13
4.3 Zorgvuldigheid van verzorging.....	14
4.3.1 Controle lichamelijk welbevinden.....	14
4.3.2 Contacten met arts	14
4.3.3 Registratie medische bijzonderheden	15
4.3.4 Medicijnen.....	15
4.4 Opleggen beperkingen	15

5. Minderjarigen.....	16
5.1 Bijzondere bepalingen m.b.t. minderjarige arrestanten.....	16
5.2 Kennisgeving van insluiting van minderjarigen aan derden	16
5.3 Bezoek ouders / voogd	16
5.4 Speciale aandacht minderjarige arrestant	16
5.5 Niet samen luchten	16
5.6 Medische zorg minderjarigen.....	17
5.7 Roken minderjarigen.....	17
5.8 Lectuur/studiemateriaal	17
5.9 Informatievoorziening	17
5.10 Heenzending minderjarigen.....	17
6. Overige bijzondere groepen ingeslotenen	18
6.1 Persoonlijke kenmerken	18
6.1.1 Geïntoxiceerden	18
6.1.2 Ingeslotenen met afwijkend gedrag	18
6.2 Kenmerken van rechtspositie	18
6.2.1 Ingeslotenen Vreemdelingenwet	18
6.2.2 Preventief gehechten	18
6.2.3 Veroordeelden	18
6.2.4 Gesignaleerde gedetineerden	18
7. Hygiëne	19
7.1 Reiniging van cellen en ophoudkamers.....	19
7.2 Ontsmetting cellen en ophoudkamers.....	19
8. Poging tot zelfdoding en overlijden in een politiepolitiecellencomplex	20
8.1 Poging tot zelfdoding	20
8.2 Overlijden van een ingeslotene	20
9. Overdracht en Heenzending	21
9.1 Heenzending.....	21
9.2 Overdracht	21
10. Klachten en Commissie Toezicht voor Politiecellen	22
10.1 Klachten	22
10.2 Commissie Toezicht Arrestantenzorg.....	22

Inleiding

Verzorgen van arrestanten is een kerntaak van de politie.

Deze taak vraagt persoonlijke en materiële voorzieningen: deskundig personeel en voldoende celruimte, waarvan de kwaliteit voldoet aan wettelijk vastgestelde normen. Iedereen die met de politie in aanraking komt heeft recht op een professionele behandeling. Dit geldt in het bijzonder voor de mensen die tegen hun wil worden ingesloten. Zij zijn immers van hun vrijheid beroofd en aan de zorg van de politie toevertrouwd. Dat houdt in dat de politie verantwoordelijk is voor hun veiligheid en welbevinden.

De **missie** m.b.t. de zorg van arrestanten luidt daarom:

“De politie draagt op professionele wijze, binnen de daarvoor geldende wettelijke richtlijnen en humane opvattingen, zorg voor de veiligheid en het relatieve welbevinden van de aan de zorg van de politie toevertrouwde ingeslotenen, alsmede voor de veiligheid van politieambtenaren en bezoekers.” Als richtsnoer bij interpretatievrijheid kan gelden: "Behandel ingeslotenen zoals u ook behandeld wil worden”.

Werkingsgebied: politiecellen en ophoudkamers

Dit Landelijk Reglement Arrestantenzorg heeft tot doel om tot uniforme, landelijke afspraken te komen met betrekking tot de zorg van ingeslotenen die onder verantwoordelijkheid van de politie vallen. Het reglement is tot stand gekomen met inachtneming van de geldende regelgeving en afspraken rondom een insluiting.

Het reglement is van toepassing zowel in politiecellencomplexen als in ophoudkamers. Echter, de verzorgende taak die centraal staat in een politiecellencomplex is principieel gescheiden van de opsporende werkzaamheden door het basisteam. Tijdens de opsporende werkzaamheden door het basisteam wordt een verdachte meestal voor een korte periode ingesloten in een ophoudkamer. Meestal bevinden ophoudkamers zich in een politiebureau, en soms in een politiecellencomplex.

De verzorging en bejegening van de arrestant in een ophoudkamer van een politiebureau valt - gedurende de opsporende werkzaamheden - onder de verantwoordelijkheid van de teamchef van het basisteam waar de betrokkene is ingesloten. Voor de basisteams is het van belang dat het welbevinden van de ingeslotene wordt gewaarborgd conform de daartoe geldende bepalingen in dit reglement.

NB: de artikelen 2.4 (dragen vuurwapen in een ophoudkamer buiten het politiecellencomplex), 4.1.1, 4.1.4 t/m 4.1.6 (overnachting), 4.2.3 (luchten) en 6.2 zijn niet van toepassing in ophoudkamers. De overige bepalingen zijn wel van toepassing op ophoudkamers.

Op grond van een beslissing door een hulpofficier van justitie kan de verdachte vervolgens worden ingesloten in een politiecellencomplex. De verantwoordelijkheid voor de verzorging en bejegening in een politiecellencomplex (dus ook voor de ophoudkamers binnen dat celledgebied) ligt bij de teamchef Arrestantentaken. Het reglement is - onder verantwoordelijkheid van de gemandateerd portefeuillehouder Arrestantentaken - opgesteld door de expertgroep van teamchefs Arrestantentaken. Deze expertgroep is verantwoordelijk voor de werking en de inhoud van dit reglement. Naast dit Reglement worden er per eenheid en/of politiecellencomplex specifieke *huisregels of een huishoudelijk reglement* vastgesteld.

1. Definities

In dit reglement wordt verstaan onder:

- **Politiepolitiecellencomplex¹**: Een in een gebouw te onderscheiden ruimte waarin één of meer gangen met daaraan grenzend één of meer ruimten liggen die door de politie worden gebruikt voor het insluiten van personen (hierna ook te noemen politiecellencomplex).
- **Ingeslotene²**: De persoon (in dit reglement ook 'arrestant' genoemd), die rechtens van zijn vrijheid is beroofd en is ingesloten in een politiebureau of politiepolitiecellencomplex, alsmede de persoon die ten behoeve van de hulpverlening aan hem op een politiebureau is ondergebracht.
- **Cel³**: Een afsluitbare ruimte, geschikt voor het dag- én nachtverblijf van een ingeslotene.
- **Observatiecel⁴**: Een cel waarin de ingeslotene permanent kan worden geobserveerd.
- **Ophoudkamer⁵**: Een afsluitbare ruimte in een politiebureau of politiecellencomplex, geschikt voor dagverblijf van een ingeslotene.
- **Arrestantenverzorger**: De persoon die uit hoofde van zijn functie specifiek belast is met de zorg voor ingeslotenen en daartoe in een van de politiecellencomplexen werkzaam is, alsmede de persoon die tijdelijk voor de zorg voor ingeslotenen is ingehuurd. De politieambtenaren belast met de zorg voor ingeslotenen dienen RTGP of RTGB gecertificeerd te zijn.
- **Deskmedewerker**: De persoon die fungeert als aanspreekpunt voor de lopende dienst in het politiecellencomplex.
- **Huishoudelijk Reglement of Huisregels**: Op basis van het Landelijk Reglement Arrestantenverzorging lokaal vastgelegde specifieke regels betreffende onder meer bezoektijden, telefoneren, luchten en verzorging van ingeslotenen.

¹ Artikel 1 onder a van Regeling Politiepolitiecellencomplex

² Artikel 1 Besluit Beheer Politie

³ Artikel 1 onder b Regeling Politiepolitiecellencomplex

⁴ Zie artikel 10 Regeling Politiepolitiecellencomplex

⁵ Zie artikel 11 Regeling Politiepolitiecellencomplex

2. Verantwoordelijkheden

2.1 Verantwoordelijkheid voor de zorg en bejegening van ingeslotenen

De verantwoordelijkheid voor de zorg en bejegening van ingeslotenen in het politiecellencomplex ligt bij de teamchef Arrestantentaken.⁶

De verantwoordelijkheid voor de zorg en bejegening van ingeslotenen in de ophoudkamer van een politiebureau dat geen deel uit maakt van een politiecellencomplex ligt bij de teamchef van de basiseenheid.

2.2 Verantwoordelijkheid voor de inrichting van de politiecellencomplexen

De Korpschef draagt er zorg voor dat een politiepolitiecellencomplex zodanig is ingericht dat ingeslotenen geen gelegenheid wordt gegeven tot ontvluchting, vernieling, brandstichting of zelfdoding⁷. De directeur van het Politie Diensten Centrum is verantwoordelijk voor de huisvesting. Vergelijkbare inrichtingseisen gelden ook voor ophoudkamers.

2.3 Verantwoordelijkheden voor maatregelen m.b.t. Bedrijfshulpverlening

De Korpschef draagt er zorg voor dat voldoende maatregelen zijn genomen om de bedrijfshulpverleningstaken, bedoeld in artikel 15, tweede lid, van de Arbeidsomstandighedenwet op adequate wijze te vervullen, en de veiligheid van de ingeslotene te waarborgen⁸.

Het Hoofd Bedrijfshulpverlening zorgt voor de organisatie van de Bedrijfshulpverlening (BHV), alsmede voor de aanwezigheid van een deugdelijk bedrijfsnoodplan en de instructie en oefening van een ieder die bij de zorg van ingeslotenen betrokken is.

Het Hoofd Bedrijfshulpverlening zorgt tevens voor de aanwezigheid van een actueel en goedgekeurd ontruimingsplan.

Per politiecellencomplex / ophoudkamer wordt er minimaal één keer per jaar een ontruimingsoefening gehouden.

2.4 Verbod vuurwapen in politiecellencomplex

Het is verboden binnen politiecellencomplexen of in andere ruimtes waar zich ingeslotenen kunnen bevinden een vuurwapen te dragen. Vuurwapens dienen voor het betreden van het politiecellencomplex in daartoe bestemd en geschikt middel te worden opgeborgen.

Specialistische interventieteams kunnen hiervan worden uitgezonderd, daartoe hebben zij de toestemming van de Teamchef Arrestantentaken nodig.

⁶ Artikel 23 Besluit Beheer Politie: De korpschef wijst ambtenaren van politie aan die worden belast met de leiding in politiepolitiecellencomplexen en over de zorg voor de ingeslotenen.

⁷ Artikel 2, lid 1 Regeling Politiepolitiecellencomplex

⁸ Artikel 2, lid 2 Regeling Politiepolitiecellencomplex

3. Insluiting

3.1 Insluiting algemeen

Een persoon kan worden ingesloten in een politiepolitiecellencomplex of ophoudkamer indien deze persoon rehtens van zijn vrijheid is beroofd.

De arrestantenverzorger is verantwoordelijk voor het registreren van alle handelingen met betrekking tot de zorg voor ingeslotenen in het bedrijfsprocessensysteem⁹. Eventueel kan dit ook op aangeven van de arrestantenverzorger – dan wel op eigen initiatief – worden gedaan door de deskmedewerker.

Registratie vindt zodanig plaats dat duidelijk is welke arrestantenverzorger een handeling heeft uitgevoerd.

Insluiting in een ophoudkamer wordt geregistreerd door het betreffende basisteam.

3.2 Insluitingsfouillering en Veiligheidsfouillering

Voorafgaand aan insluiting in een cel of ophoudkamer wordt iedere arrestant aan een insluitingsfouillering onderworpen¹⁰.

De definitie van de insluitingsfouillering luidt als volgt:

“De ambtenaar onderzoekt de ingeslotene direct voorafgaand aan de insluiting, door het aftasten en doorzoeken van diens kleding op de aanwezigheid van voorwerpen die tijdens de insluiting een gevaar voor de veiligheid van de betrokkene of voor anderen kunnen vormen.”

De insluitingsfouillering dient om de veiligheid van de ingeslotene en personen die daarmee in aanraking komen zoveel mogelijk te waarborgen tijdens de insluitingperiode.

De insluitingsfouillering wordt zoveel mogelijk uitgevoerd door een ambtenaar van hetzelfde geslacht als degene die aan het onderzoek wordt onderworpen¹¹.

De ambtenaar die de insluitingsfouillering heeft uitgevoerd registreert deze handeling in het bedrijfsprocessensysteem.¹²

Na ieder bezoek van buitenaf en /of tijdens het verblijf in een cel of ophoudruimte kan de ingeslotene, indien daar aanleiding toe bestaat, tussentijds worden onderworpen aan een veiligheidsfouillering. De definitie van een veiligheidsfouillering luidt als volgt:

“De ambtenaar is bevoegd tot het onderzoek aan de kleding van personen ... indien uit feiten of omstandigheden blijkt dat een onmiddellijk gevaar dreigt voor hun leven of veiligheid of die van de ambtenaar zelf of van derden, en dit onderzoek noodzakelijk is ter afwending van dit gevaar”¹³.

⁹ Artikel 12 Regeling Politiepolitiecellencomplex

¹⁰ Artikel 28, lid 1 Ambtsinstructie

¹¹ Artikel 28, lid 3 Ambtsinstructie

¹² Artikel 28, lid 4 en artikel 30 Ambtsinstructie

¹³ Artikel 7, lid 3 PW 2012

3.3.1 Onderzoek aan het lichaam

Het hoofd van het basisteam of de teamchef Arrestantentaken kan gelasten dat een in te sluiten persoon bij binnenkomst of bij het verlaten van een politiecel of een politiepolitiecellencomplex, of een ophoudkamer, voorafgaand aan of na afloop van bezoek, dan wel indien dit anderszins noodzakelijk is in het belang van de handhaving van de orde of de veiligheid in het politiebureau of het politiecellencomplex, aan zijn lichaam wordt onderzocht. Van deze fouillering wordt melding gemaakt in het bedrijfsprocessensysteem.¹⁴

Deze fouillering wordt uitgevoerd door een ambtenaar van hetzelfde geslacht als degene die aan het onderzoek wordt onderworpen.

3.3.2 Onderzoek in het lichaam

De officier van justitie kan bepalen dat een in te sluiten of ingesloten persoon in het lichaam wordt onderzocht, indien dit noodzakelijk is ter afwending van ernstig gevaar voor de handhaving van de orde of de veiligheid in het politiebureau (i.c. ophoudkamer) of het politiecellencomplex dan wel voor de gezondheid van de ingeslotene. Het onderzoek in het lichaam wordt verricht door een arts of, in dienst opdracht, door een verpleegkundige.¹⁵ De arrestantenverzorger of medewerker basisteam heeft hierin geen rol.

3.4 Inname kleding

De ingeslotene dient zich slechts te ontkleden indien:

- Met toepassing van artikel 7, vijfde of zesde lid van de Politiewet 2012 is bepaald dat betrokkene aan of in het lichaam wordt onderzocht;
- De kleding tijdens de insluiting een gevaar voor de veiligheid van de betrokkene of anderen kan vormen en de hulpofficier van justitie daarvoor toestemming heeft gegeven;
- Of als de arts van mening is dat de kleding een gevaar voor de gezondheid van de betrokkene of anderen kan vormen.

Aan de ingeslotene wordt dan vervangende kleding verstrekt¹⁶.

3.5 Bewaring goederen

De arrestantenverzorger of medewerker basisteam tekent nauwkeurig alle goederen die hij in bewaring heeft genomen, op. Bij goederen van een geringe omvang en waarde kan worden volstaan met een globale aanduiding.¹⁷

De in bewaring genomen goederen worden met de grootste zorgvuldigheid behandeld en bewaard.¹⁸

De politie-eenheid draagt zorg voor een gedetailleerde instructie over de inname en de bewaring van waardevolle goederen van arrestanten, afgestemd op de plaatselijke situatie.

¹⁴ Artikel 21 Ambtsinstructie

¹⁵ Artikel 7, lid 6 Politiewet 2012

¹⁶ Artikel 29, lid 1 en 2 Ambtsinstructie

¹⁷ Artikel 30, lid 2 Ambtsinstructie

¹⁸ Het werkproces bewaring goederen is beschreven op Politie Kennis Net (PKN)

Een afschrift van de aantekening, bedoeld in het tweede lid, wordt door de ingeslotene en de ambtenaar ondertekend en aan de ingeslotene overhandigd.

3.5.1 Verboden goederen

Ingeslotenen mogen geen goederen en/of kledingstukken in de cel of ophoudkamer hebben die aangewend kunnen worden voor zelfverwonding, zelfdoding, brandstichting dan wel anderszins een gevaar kunnen vormen voor henzelf en/of voor anderen.

Hierbij zijn drie categorieën voorwerpen te onderscheiden:

1. voorwerpen die altijd worden afgenomen (bijvoorbeeld messen);
2. voorwerpen die worden afgenomen tenzij er een omstandigheid is dit niet te doen (b.v. sieraden).
3. voorwerpen die niet worden afgenomen tenzij er een omstandigheid is dit wel te doen (b.v. bustehouders, brillen, kunstgebitten e.d.).

Indien door een vrouwelijke arrestant, vanuit haar geloofsovertuiging, een hoofddoek wordt gedragen, zal deze niet worden afgenomen tenzij er uit veiligheidsoverwegingen een zeer dringende reden is om dit wél te doen.

In dat geval kan een “papieren hoofddoek” worden verstrekt.

Daar waar ervoor wordt gekozen de hoofddoek af te nemen zal zoveel mogelijk moeten worden voorkomen dat de vrouwelijke arrestant met mannelijke politiemensen wordt geconfronteerd.

3.6 Informatievoorziening

Iedere ingeslotene ontvangt schriftelijk en/of digitaal informatie over de gang van zaken in het politiepolicellencomplex¹⁹ (en ophoudkamer) en de rechten en plichten van een ingeslotene in een voor hem of haar begrijpelijke taal. Indien de ingeslotene aangeeft dat de verstrekte informatie niet begrijpelijk is, moet de informatie ook mondeling worden verstrekt.

3.7 Kennisgeving van insluiting van meerderjarigen aan derden

Indien de ingeslotene meerderjarig is, worden derden slechts op verzoek van de ingeslotene in kennis gesteld (voor minderjarigen zie Hoofdstuk 5).²⁰

In geval de ingeslotene een niet-Nederlands ingezetene is en het door omstandigheden niet mogelijk is iemand in kennis te stellen van de verblijfplaats van ingeslotene, dan wordt de ambassade of het consulaat van het land waarin de ingeslotene ingezetene is, door of namens de hulpofficier van justitie op de hoogte gesteld van de insluiting ²¹.

Bedoelde kennisgeving vindt slechts plaats voor zover het in of krachtens het Wetboek van Strafvordering bepaalde zich hiertegen niet verzet.

¹⁹ Artikel 26 e Ambtsinstructie

²⁰ Artikel 27, lid 1 Ambtsinstructie

²¹ Artikel 27, lid 2 Ambtsinstructie

3.8 Bezoekers / Advocaat / Reclassering / Raad voor de Kinderbescherming

3.8.1 Bezoekers

Bezoekers van politiecellencomplexen of politiebureaus (ophoudkamer) waar zich ingeslotenen bevinden dienen zich te identificeren.

3.8.2 Advocaat

De hulpofficier van justitie is verantwoordelijk voor het in kennis stellen van een advocaat. Indien de ingeslotene te kennen geeft dat hij voor eigen kosten bijstand van een (eigen) advocaat wenst, dan wordt die advocaat daarvan in kennis gesteld.

De advocaat heeft het recht zijn cliënt alleen te spreken, met inachtneming van de lokale huisregels. De advocaat maakt daartoe een afspraak, dient zich te identificeren, én hij dient in het bezit te zijn van een geldige advocatenpas.

3.8.3 Reclassering & Raad voor de Kinderbescherming

De Reclassering en de Raad voor de Kinderbescherming worden op dezelfde wijze tot de ingeslotene toegelaten als de advocaat. Met verzoeken van de Reclassering en de Raad voor de Kinderbescherming met betrekking tot de zorg voor de ingeslotene wordt zo veel mogelijk rekening gehouden.

3.8.4 Mobiele communicatieapparatuur

Het is bezoekers van ingeslotenen, waaronder medewerkers van Reclassering en Raad voor de Kinderbescherming, niet toegestaan in het bezit te zijn van mobiele communicatieapparatuur. Zij dienen deze in bewaring te geven bij de dienstdoende arrestantenverzorger. Bij weigering wordt hen geen toegang tot het politiecellencomplex of ophoudgebied verleend.

Advocaten mogen tijdens consultatiebijstand en bijstand tijdens het politieverhoor hun mobiele communicatie apparatuur bij zich houden²². De mobiele communicatie apparatuur dient slechts voor het ontvangen en beantwoorden van oproepen van de Piketcentrale.

3.9 Plaats van insluiting

3.9.1 Plaatsing in een cel of ophoudkamer

Insluiting in een cel of ophoudkamer is slechts mogelijk indien de ingeslotene rechtens van zijn vrijheid is beroofd.

Ingeslotenen waarop een insluitingsfouillering is toegepast worden niet in dezelfde (ophoud)kamer geplaatst als ingeslotenen, die (nog) niet aan een insluitingsfouillering zijn onderworpen.

Bij de insluiting in een politiecellencomplex of ophoudkamer wordt de ingeslotene de werking van de oproepknop en overige technische voorzieningen getoond en uitgelegd.

Een cel of ophoudkamer is ongeschikt voor insluiting als niet voldaan wordt aan de inrichtingseisen zoals:

- De oproepinstallatie niet werkt²³
- De verlichting defect is

²² Brief Staf Korpsleiding Directeur Operaties "Telefoon tijdens consultatiebijstand" dd. 17-02-2016

²³ Artikel 7 Regeling Politiepolitiecellencomplex

- De brandmelder defect is
- De verwarming of ventilatie onvoldoende is
- De cel of ophoudkamer in vervuilde toestand is achtergelaten

In deze gevallen wordt de cel of ophoudkamer buiten gebruik gesteld.

3.9.2 Plaatsing in de observatiecel

Plaatsing in een observatiecel / ophoudruimte met camera kan indien dit gebeurt voor de bescherming van de ingeslotene zelf.²⁴

De beslissing tot het plaatsen in een observatiecel dient genomen te worden door een hulpofficier van justitie. De arrestantenverzorger deelt de ingeslotene mee dat de ingeslotene permanent geobserveerd wordt. Hiervan dient een mutatie te worden opgemaakt in het bedrijfsprocessensysteem.

Het verblijf in een observatiecel dient niet langer dan noodzakelijk te zijn. De hulpofficier van justitie beslist tot beëindiging van het gebruik van de observatiecel.

Na de beslissing tot plaatsing in een observatiecel wordt overlegd met een arts.

Bij een verblijf van langer dan 24 uur dient met een arts te worden overlegd of het verblijf in de observatiecel medisch gezien nog verantwoord is.

N.B.: Plaatsing in een observatiecel is tevens mogelijk op grond van artikel 61a Wetboek van Strafvordering. De (h)ovj kan daartoe bevelen (art 62a Wetboek van Strafvordering).

Samenvatting artikel 61 a Wetboek van Strafvordering: Tegen de voor onderzoek opgehouden verdachte kunnen maatregelen in het belang van het onderzoek worden bevolen. Als zodanige maatregelen kunnen onder meer worden aangemerkt: plaatsing in een observatiecel. De maatregelen mogen alleen worden bevolen in geval van verdenking van een strafbaar feit waarvoor in verzekeringstelling mogelijk is.

²⁴ Artikel 31 Ambtsinstructie

4. Verzorging

4.1 Lichamelijk welbevinden

4.1.1 Verstrekken en reinigen van slaapfurnituren

Iedere ingeslotene heeft recht op een schone deken, een kussen en (in ieder geval) gedurende de nacht een lakenpakket, tenzij de arrestant slechts voor korte duur wordt ingesloten.

Een matras behoort tot de standaard uitrusting van een politiecel en blijft ook overdag in de cel aanwezig. Op verzoek kan een tweede deken worden verstrekt.

Matrassen en kussens dienen na ieder gebruik gereinigd te worden.

4.1.2 Voeding

Aan iedere ingeslotene wordt, afhankelijk van de feitelijke duur van insluiting, iedere dag één warme maaltijd en ten minste twee broodmaaltijden verstrekt.

Een ingeslotene die - om welke reden dan ook - een maaltijd mist wordt alsnog voorzien van ten minste een broodmaaltijd.

Indien een ingeslotene een maaltijd weigert dan wordt dit vermeld in het bedrijfsprocessensysteem.

Indien een ingeslotene langer dan 48 uur een maaltijd weigert wordt overlegd met een arts.

Indien een ingeslotene aan de verzorger te kennen geeft dat hij, in verband met zijn geloofsopvattingen, levensstijl, dan wel om medische redenen (w.o. dieet), aangepast voedsel wenst te ontvangen, wordt hier gevolg aan gegeven.²⁵

Gedurende de Ramadan worden de tijden van verstrekking van de maaltijd aangepast voor die ingeslotenen die daarop prijs stellen. De maaltijden worden dan na zonsondergang verstrekt.

4.1.3 Drinken

Een ingeslotene heeft recht op ten minste 4 maal daags drinken. Hij kan daarbij in ieder geval kiezen tussen water, koffie of thee.

4.1.4 Douchen

Iedere ingeslotene in een politiecellencomplex dient in beginsel dagelijks in de gelegenheid gesteld te worden om te douchen, tenzij het onderzoeksbelang zich daartegen verzet.

Tijdens het douchen krijgt de ingeslotene de beschikking over een schone handdoek, zeep en/of shampoo. Na het douchen, wordt de ingeslotene in de gelegenheid gesteld eigen schone kleding aan te trekken.

4.1.5 Tandverzorging

Iedere ingeslotene in een politiecellencomplex krijgt dagelijks de beschikking over een eigen tandenborstel, inclusief tandpasta. Het is niet toegestaan een tandenborstel in de cel aanwezig te hebben.

²⁵ Artikel 26 Ambtsinstructie

4.1.6 Vrouwelijke hygiëne

Op verzoek wordt aan de vrouwelijke ingeslotene maandverband en/of tampons verstrekt.

4.2 Geestelijk welzijn

4.2.1 Roken²⁶

In een cel of ophoudkamer mag in geen enkel geval worden gerookt. Roken is alleen toegestaan aan meerderjarigen in daarvoor ingerichte ruimtes en luchtplaatsen wanneer het vereiste toezicht wordt gehouden. Voor minderjarigen zie het bepaalde in 5.7

4.2.2 Reageren op verzoeken

Wanneer een ingeslotene door middel van de oproepknop een verzoek richt aan de arrestantenverzorger dient hierop onverwijld te worden gereageerd. Indien noodzakelijk wordt ten spoedigste een cel bezocht.

4.2.3 Luchten²⁷

Tenzij het politiecellencomplex geen luchtplaats heeft, wordt de ingeslotene dagelijks minimaal twee maal een half uur beweging in de open lucht gegund.

Vrouwelijke ingeslotenen worden nooit gelijktijdig met mannelijke ingeslotenen gelucht. Meerderjarigen worden nooit gelijktijdig met minderjarigen gelucht.

4.2.4 Lectuur

Iedere ingeslotene heeft de mogelijkheid om gebruik te maken van aanwezige boeken en/of tijdschriften. De hulpofficier van justitie bepaalt of door derden gebrachte lectuur ter beschikking van de ingeslotene wordt gesteld.

4.2.5 Geloofsovertuiging en levensbeschouwing

De geloofsovertuiging van een ingeslotene wordt zoveel mogelijk gerespecteerd. Er bestaat geen recht op bezoek van geestelijken.

Bijbels en/of andere geloofsschriften zijn op verzoek beschikbaar.

4.2.6 Brieven, cadeautjes, pakjes e.d.

Voor de ingeslotene worden geen brieven, cadeautjes of pakjes e.d. aangenomen, anders dan schone kleding, lectuur en brieven van de advocaat of ouders. Uitzonderingen zijn slechts mogelijk na overleg met de (hulp)officier van justitie.

4.2.7 Telefoneren

Tenzij het belang van het onderzoek zich daar tegen verzet, en met inachtneming van de lokale huisregels, is het de ingeslotene toegestaan te telefoneren.

²⁶ Artikel 26, lid 4 Ambtsinstructie en Artikel 2, lid 3 Uitvoeringsbesluit ex art 62 en 76 Wetboek van Strafvordering

²⁷ Artikel 26, lid 2 Ambtsinstructie

4.3 Zorgvuldigheid van verzorging

4.3.1 Controle lichamelijk welbevinden

De ingeslotene in een cel of ophoudkamer wordt eenmaal per twee uur gecontroleerd, tenzij een arts aan geeft dat dit in meer of mindere mate dient te gebeuren. De controles mogen samenvallen met de tijdstippen van het verstrekken van maaltijden en drinken.

In het geval een arts is gewaarschuwd, wordt de ingeslotene in afwachting van de komst van de arts ten minste elk kwartier in de cel gecontroleerd.²⁸

Tevens wordt gecontroleerd of de celdeuren goed zijn afgesloten. Indien aanwezig dient er in iedere cel een nachtverlichting te branden, waardoor een deugdelijke nachtelijke controle op het welzijn van de ingeslotenen kan plaatsvinden.

Tijdens een insluiting in een ophoudkamer binnen een politiebureau is de teamchef van het basisteam verantwoordelijk voor de controle op het lichamelijk welbevinden van de ingeslotene. In een politiecellencomplex is de teamchef Arrestantentaken daarvoor verantwoordelijk. Alle controles dienen te worden geregistreerd in het bedrijfsprocessensysteem.²⁹

4.3.2 Contacten met arts

In geval van twijfel omtrent de lichamelijke of geestelijke toestand van ingeslotene wordt te allen tijde met een arts overlegd.³⁰ Hetzelfde geldt in geval van bijzondere omstandigheden. (bijv. aanwezigheid van een hulphond of bij een zogende moeder met kind)

Bij insluiting van een arrestant in een politiecellencomplex of in een ophoudkamer dient te allen tijde aan de hand van de medische checklist te worden gecontroleerd of de arrestant medische bijstand nodig heeft. Een op de locatie aanwezige 'checklist medische zorg' dient als leidraad.

In het geval dat de ingeslotene vraagt om medische bijstand van zijn eigen arts, stelt de deskmedewerker die arts daarvan op de hoogte³¹.

De te hulp geroepen arts wordt zoveel mogelijk ondersteund en voorzien van alle relevante informatie. De aanwijzingen van de arts dienen onverkort opgevolgd te worden³².

Indien een arts het noodzakelijk acht dat een ingeslotene voor onderzoek en/of opname naar een ziekenhuis moet worden overgebracht, dient daaraan gevolg te worden gegeven.

Indien de ingeslotene wordt opgenomen in een ziekenhuis wordt de teamchef van het betreffende onderdeel waarvoor de ingeslotene is ingesloten, gewaarschuwd.

Van de opname en overige bijzonderheden wordt melding gemaakt in het bedrijfsprocessensysteem.

²⁸ Artikel 34, lid 1 onder a Ambtsinstructie

²⁹ Artikel 34, lid 3 Ambtsinstructie

³⁰ Artikel 32, lid 1 Ambtsinstructie

³¹ Artikel 32, lid 2 Ambtsinstructie

³² Artikel 33 Ambtsinstructie

4.3.3 Registratie medische bijzonderheden

Van het verzoek om een arts en het bezoek van de arts, alsook diens aanwijzingen met betrekking tot het omgaan met de ingeslotene dient melding te worden gemaakt in het bedrijfsprocessensysteem.

4.3.4 Medicijnen

Medicijnen (ook methadon) worden alléén conform de aanwijzing van de arts ter beschikking gesteld aan de ingeslotene, ook al is de ingeslotene in het bezit van “eigen” medicijnen bij binnenkomst. De opslag van medicatie vindt plaats in de daartoe aangewezen en ingerichte afgesloten medicijnkast.

4.4 Opleggen beperkingen

Uitgangspunt is dat de arrestant aan geen andere beperkingen wordt onderworpen dan die in het belang van het onderzoek volstrekt noodzakelijk zijn.

De officier van justitie draagt er zorg voor dat de opgelegde beperkingen schriftelijk bekend worden gemaakt aan de arrestant.³³

Tevens kunnen er aan de arrestant beperkingen worden opgelegd die in het belang van de orde in het politiecellencomplex of de ophoudkamer volstrekt noodzakelijk zijn. Daarbij valt te denken aan agressie, geluidsoverlast etc.

³³ Artikel 62 Wetboek van Strafvordering

5. Minderjarigen

Bij een ingeslotene die de leeftijd van 18 jaar nog niet heeft bereikt, wordt expliciet rekening gehouden met de wensen en behoeften van de ingeslotene.³⁴

5.1 Bijzondere bepalingen m.b.t. minderjarige arrestanten

Minderjarige arrestanten worden gescheiden van volwassen ingeslotenen.

Per cel wordt één minderjarige arrestant ingesloten.

Minderjarige arrestanten worden zoveel als mogelijk ingesloten in kindvriendelijke cellen.

De (hulp)officier van justitie kan bepalen dat de nachtrust wordt genoten op een nader te bepalen adres³⁵.

5.2 Kennisgeving van insluiting van minderjarigen aan derden

Onverminderd het bepaalde in artikel 3.7 worden in het geval de ingeslotene minderjarig is, de wettelijk(e) vertegenwoordiger(s) door of vanwege de Hulp officier van justitie zo spoedig mogelijk uit eigen beweging in kennis gesteld.³⁶

5.3 Bezoek ouders / voogd

Ouders van minderjarigen hebben dezelfde rechten als een advocaat voor wat betreft het bezoek en telefonisch contact met hun minderjarig kind, zowel in frequentie als in duur. De bezoekerimte moet gelegenheid bieden tot fysiek contact (zonder beperkingen door bijv. een glaswand) tussen ouder en minderjarige, tenzij de omstandigheden zich daartegen verzetten.

Het bezoek dient zich te legitimeren, waarbij de personalia van de bezoekers in het bedrijfsprocessensysteem worden vermeld.

Onderzoek aan de kleding kan een voorwaarde zijn voor bezoek.

Ouders van minderjarigen mogen met hun kind aan briefwisseling doen.

5.4 Speciale aandacht minderjarige arrestant

Tijdens iedere dienst wordt een arrestantenverzorger aangewezen die speciale aandacht en verantwoordelijkheid heeft voor minderjarige arrestanten. De minderjarige dient hiervan in kennis te worden gesteld.

5.5 Niet samen luchten

Minderjarige arrestanten worden niet samen gelucht met meerderjarige arrestanten.

³⁴ Zie nota van de expertgroep Arrestantentaken "Een paar nachtjes in de cel, maar dan kindgericht", n.a.v. het rapport van Defence for Children

³⁵ Artikel 493, lid 3 Wetboek van Strafvordering

³⁶ Artikel 27, lid 1 Ambtsinstructie

5.6 Medische zorg minderjarigen

Onverminderd de bepalingen in artikel 4.3 wordt actief een arts geïnformeerd als een minderjarige met gedragscomplicaties in verzekering gesteld wordt en/of de nacht in een politiepolitiecellencomplex moet doorbrengen.

5.7 Roken minderjarigen

Aan minderjarigen wordt geen rookwaar verstrekt.

5.8 Lectuur/studiemateriaal

In ieder politiecellencomplex is jeugdlectuur beschikbaar. De minderjarige arrestant wordt er op gewezen dat gebruik kan worden gemaakt van jeugdlectuur.

Tenzij specifieke beperkingen zijn opgelegd, is het de minderjarige arrestant toegestaan om studiemateriaal in zijn cel beschikbaar te hebben.

5.9 Informatievoorziening

Met inachtneming van het bepaalde in artikel 3.6 dienen de huisregels voor minderjarigen beschikbaar zijn in voor hen begrijpelijke bewoordingen. Indien de minderjarige aangeeft dat de verstrekte informatie niet begrijpelijk is, moet de informatie ook mondeling worden verstrekt.

5.10 Heenzending minderjarigen

Minderjarigen worden na heenzending opgehouden totdat zij kunnen worden overgedragen aan hun ouders of wettelijk vertegenwoordigers tenzij een hulpofficier van justitie anders beslist.

De duur van dit oponthoud, alsmede de personalia van degene die de minderjarige heeft opgehaald, worden in het bedrijfsprocessensysteem geregistreerd.

6. Overige bijzondere groepen ingeslotenen

6.1 Persoonlijke kenmerken

6.1.1 Geïntoxiceerden

Onder geïntoxiceerden wordt verstaan personen die dusdanig onderhevig zijn aan inwerking of nawerking van alcohol en/of drugs/medicijnen dat hij of zij niet alleen kan worden gelaten. In het geval dat er aanwijzingen zijn dat de geïntoxiceerde persoon medische bijstand behoeft wordt te allen tijde met een arts overlegd.

Aanwijzingen van een arts dienen onverkort opgevolgd te worden. De geïntoxiceerde onder invloed van alcohol wordt voor zover de omstandigheden dit toelaten, overgedragen aan het eigen zorgkader.³⁷

6.1.2 Ingeslotenen met afwijkend gedrag

Indien een ingeslotene afwijkend gedrag vertoont, wat leidt tot gevaar voor de ingeslotene zelf, de verzorgers en/of derden, dan wel als de indruk ontstaat dat een ingeslotene verstandelijk beperkt is, dient onverwijld contact opgenomen te worden met een arts.

Aanwijzingen van de arts worden onverkort uitgevoerd.

6.2 Kenmerken van rechtspositie

6.2.1 Ingeslotenen Vreemdelingenwet

Voor ingeslotenen die in het kader van de Vreemdelingenwet zijn ingesloten en/of in vreemdelingenbewaring zijn gesteld, geldt in principe dat zij enkel van hun vrijheid zijn beroofd, doch verder geen enkele beperking hoeven te ondervinden, anders dan uit veiligheidsoverwegingen.

6.2.2 Preventief gehechten

Preventief gehechten kunnen worden ingesloten in een politiecellencomplex in afwachting van plaatsing in een Huis van Bewaring.

6.2.3 Veroordeelden

Veroordeelden dienen zoveel mogelijk te worden ondergebracht in een Huis van Bewaring.

6.2.4 Gesignaleerde gedetineerden

Ingeslotenen, die zijn aangehouden omdat zij zijn ontvlucht uit een penitentiaire inrichting, dan wel niet van verlof zijn teruggekeerd, worden door tussenkomst van het CJIB door DJI geplaatst in een penitentiaire inrichting.

Zij kunnen in afwachting van de plaatsing in een penitentiaire inrichting in een ophoudruimte of in een politiepolitiecellencomplex worden geplaatst.

³⁷ Artikel 25, lid 2 Ambtsinstructie

7. Hygiëne

7.1 Reiniging van cellen en ophoudkamers

Iedere in gebruik zijnde cel en ophoudkamer dient dagelijks gereinigd te worden.

De cel of ophoudruimte wordt buiten gebruik gesteld indien deze in vervuilde toestand is achter gelaten.

Ingebruikneming kan pas nadat deze is gereinigd.

7.2 Ontsmetting cellen en ophoudkamers

Indien er aanwijzingen zijn dat een ingeslotene mogelijk een besmettelijke ziekte heeft of indien een cel of ophoudkamer is vervuild met bijvoorbeeld bloed, sperma, braaksel, urine of ontlasting, dan wordt de cel of ophoudkamer bij vertrek grondig gereinigd en ontsmet en tot dat dit geschied is worden er geen personen ingesloten.

8. Poging tot zelfdoding en overlijden van een ingeslotene

8.1 Poging tot zelfdoding

Indien redelijkerwijs kan worden aangenomen dat een ingeslotene een poging tot zelfdoding zal ondernemen, wordt de ingeslotene onmiddellijk (na toestemming van een hulpofficier van justitie) geplaatst in een observatiecel³⁸ en kunnen andere preventieve maatregelen worden genomen.

Indien een ingeslotene als gevolg van een poging tot zelfdoding gewond is geraakt, dan worden de artikelen 4.3.1 & 4.3.2 overeenkomstig toegepast.

Bij iedere poging tot zelfdoding stelt de teamchef de (hoofd)officier van justitie in kennis³⁹. Tevens stelt de teamchef de Commissie Toezicht Arrestantenzorg in kennis.

Onder een poging tot zelfdoding wordt in dit geval het volgende verstaan:

Van een poging tot zelfdoding is sprake wanneer het voornemen van de ingeslotene zich door een begin van uitvoering heeft geopenbaard, én overlijden van de ingeslotene wordt voorkomen door onmiddellijk ingrijpend handelen door een ander.

Een absoluut ondeugdelijke poging (de handeling is absoluut ongeschikt om de zelfdoding tot stand te brengen) valt niet onder deze definitie.

8.2 Overlijden van een ingeslotene

Bij vermoeden van overlijden van een ingeslotene wordt onmiddellijk een ambulance gewaarschuwd. Indien ambulancepersoneel dit noodzakelijk acht, wordt de ingeslotene naar een ziekenhuis overgebracht.

In geval van overlijden van een arrestant worden de officier van justitie en de Rijksrecherche in kennis gesteld evenals de Commissie van toezicht arrestantenzorg.

³⁸ Artikel 31 Ambtsinstructie

³⁹ Artikel 26, lid 7 Ambtsinstructie

9. Overdracht en Heenzending

9.1 Heenzending

Een ingeslotene wordt niet eerder heengezonden dan op last van de (hulp)officier van justitie. De ambtenaar, belast met de heenzending, zorgt ervoor dat bij de invrijheidstelling van een persoon, die zichzelf niet kan verplaatsen, vervoer en begeleiding voor die persoon beschikbaar is.⁴⁰

Op grond hiervan worden de volgende regels gesteld:

- Volwassenen die volledig onterecht en niet verwijtbaar hebben vastgezet hebben recht op schadeloosstelling. Voor hen wordt op kosten van de politie vervoer geregeld of de politie zorgt zelf voor dit vervoer.
- Volwassenen die in vrijheid worden gesteld moeten zelf voor vervoer zorgen. Zij krijgen de gelegenheid om iemand te bellen. Indien op basis van feiten kan worden vastgesteld dat de heenzending, onder de gegeven omstandigheden, leidt tot grove nalatigheid of strijd met de maatschappelijke zorgvuldigheid wordt er alsnog vervoer geregeld door de politie.

De volgende aspecten kunnen daarin worden meegenomen:

- Nachtelijke uren
- Aanbod van vervoersmogelijkheden
- Bereikbaarheid van de locatie
- Sekse
- Volwassenen *“die zichzelf niet kunnen verplaatsen”* krijgen de gelegenheid om iemand te bellen voor vervoer of een vervoersmaatschappij. Als dat laatste niet mogelijk is, wordt er alsnog vervoer geregeld door de politie.
- Indien minderjarigen in vrijheid worden gesteld worden altijd de ouders/voogd of een andere instantie gewaarschuwd over het moment van vrijlating. Als ze niet kunnen worden opgehaald verzorgt de politie het transport naar huis, in dat geval – waar mogelijk – met een niet herkenbaar politievoertuig en in burger gekleed.

Indien er op grond van het bovenstaande door de politie vervoer moet worden geregeld dan is de “zaakbehandelaar” daarvoor verantwoordelijk.

9.2 Overdracht

Bij overdracht van de ingeslotene aan een ketenpartner draagt de deskmedewerker er zorg voor dat alle bijzonderheden die betrekking hebben op de persoon, de risico's en de fouillering worden overgedragen.

De deskmedewerker draagt er tevens zorg voor dat geneesmiddelen en alle relevante medische rapportages worden meegegeven.⁴¹

⁴⁰ Artikel 36 Ambtsinstructie

⁴¹ Artikel 35 Ambtsinstructie

10. Klachten en Commissie Toezicht Arrestantenzorg

10.1 Klachten

Klachten van ingeslotenen worden behandeld conform de reguliere, door Team VIK uitgevoerde, klachtenprocedure

10.2 Commissie Toezicht Arrestantenzorg

Iedere Politie-eenheid heeft een eigen Commissie Toezicht Arrestantenzorg (CTA).

De leden van de commissie hebben, op vertoon van een door de korpschef vastgesteld legitimatiebewijs waaruit blijkt dat zij lid zijn van de commissie, te allen tijde toegang tot de door de politie gebruikte locaties en vervoermiddelen voor arrestantenzorg, behalve indien het een plaats betreft waar een ingeslotene in het kader van een politieonderzoek wordt gehoord of waar hij medisch wordt onderzocht.

De leden van de commissie zijn, ter uitvoering van hun taken, bevoegd alle ingeslotenen en bezoekers van politiecellen en politiepolitiecellencomplexen vragen te stellen.⁴²

De leden van de commissie worden door de politiechef geïnformeerd over de veiligheidsvoorschriften en dienen de op grond daarvan gegeven aanwijzingen door ambtenaren van politie en het personeel, bedoeld in artikel 49, tweede lid, van het Besluit beheer politie, terstond op te volgen.

Zij hebben inzage in de op de cellen en ophoudruimtes betrekking hebbende bescheiden, waaronder mede worden begrepen alle vastleggingen met betrekking tot de arrestantenzorg, waartoe het toezicht van de commissie van toezicht zich uitstrekt.

Afspraak met de CTA is⁴³ om in het algemeen incidenten van enige omvang en/of relevantie (bijvoorbeeld vanwege politiek-bestuurlijke of media-gevoeligheid) onverwijld te melden. De vraag welke incidenten gemeld moeten worden is deels ter beoordeling van de politie zelf, deels is er een aantal incidenten waarvan de CTA in alle gevallen wil vernemen. Dit betreft in ieder geval de volgende incidenten:

- Een zelfdoding of poging daartoe;
- Een ontsnapping of poging daartoe;
- Incidenten tijdens het vervoer van ingeslotenen waarbij letsel is opgetreden;

In ieder politiepolitiecellencomplex dient een exemplaar 'Regeling Toezicht Arrestantenzorg' aanwezig te zijn.

⁴² Regeling toezicht arrestantenzorg politie

⁴³ Vastgesteld beleid CTA 6 mei 2015

Geldigheidsduur

Dit reglement wordt gepubliceerd op www.politie.nl en treedt in werking op de dag van de bekendmaking.

Dit reglement wordt jaarlijks geactualiseerd.

